

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialne demokratične stranke

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 36.—, za pol leta K 18.—, za četrt leta K 9.—, za mesec K 3.—. Za Nemčijo celo leto K 40.—, za ostalo tujino in Ameriko K 48.—.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglašeni in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 14 vinarjev.

Razredni boj v ruski vasi.

Prí opazovanju socialne preustrojitve, ki se dogaja pod zunanjo obliko organizacije sovjetov na Ruskem, je v zapadno-evropskem časopisju skoro popolnoma pozabljen činitelj, ki daje takorekoč podlago in pravico vsaj preustrojitvi — to je ruska vas. Očividno se tu pojavlja le revolucionarna vloga mestnega proletariata, ki koncentriira v svojih rokah politično moč, in stremi po tem, da preustroji vse panoge uprave in gospodarstva po svoji volji. O razmerah na deželi, ki je vselid ločitve industrije bogatih obrobni ozemelj in državnih delov dobila še večjo veljavo, kakor dosedaj, vemo le prav malo. Dejstvo, da se je »socializiranje« zemlje uveljavilo in da so se ustanovili povsod v vaseh »sovjeti«, t. j. sveti kmetijskih odposlancev po vzorcu mestnih delavskih in vojaških svetov, nam ne daje nobenega jamstva za resnično vsebino socialistične preustrojitve na deželi.

Gotov upogled v te razmere nam dajejo najnovejši razglašeni v boljševiških časopisih, ki se pečajo s tem problemom ruske revolucije. V svojem programatičnem govoru v seji delavskega in kmetijskega sveta v Moskvi se je izrazil sodrug Ljennin o tej točki takole:

Imamo zelo nevarnega sovražnika, nevarnejšega kakor mnogo odkritih protirevolucionarjev. Ta sovražnik je trenutno gibanje malega posestnika, prepojen z mislijo: »Vzemi kar dobiš, in ne brigaj se dalje za ničesar!« Ti mali vaški oderuhi, posestniki in bajtarji pravijo: »Bili smo vedno tlačeni in tepeni, zakaj naj bi tedaj zamudili tako ugoden trenutek?« Ta pojav nudi resno nevarnost, in če jo ne odpravimo, ni mogoča zmaga. Malomeščanski elementi nismo premagali. Položaj razdejanje, izčrpane dežele, ki je bila vsled korakanja zgodovine prva na pozorišču svetovne revolucije, je silno težaven in poteptani bomo, če se ne bomo razpadu, desorganizaciji in obupanju uprli z železno diktaturo razredno-zavednih delavcev.

Do enakega zaključka kakor Ljennin prihaja tudi sodrug L. Sosnowski, ki je preiskal v seriji člankov lista »Prawda« socialne razmere na deželi. Uvodoma pravi: Bojim se, da delamo veliko napako, ako delujemo na socialistični zgradbi z napačno kretinjo, da se nahaja na naši strateški karti namesto buržoazije le bela lisa. Ne, buržoazija živi v obliki vaške buržoazije. Napadalno delo uničenja proti njej socialno-politična moč se ni dokončala in radi tega je vsak nadaljnji načrt socialistične zgradbe napačen, če to okoliščino ne jemljemo v račun. Višja vrsta vaške buržoazije, zastopana po »kulakih« (vaških oderuhih) sčasoma izginja. Mnogobrojnejša, močnejša in nevarnejša pa je vrsta srednje buržoazije, ki se je okrepila tekom vojne in revolucije. Ta vrsta, obstoja iz srednjih in malih posestnikov, je tekom revolucije imela prilliko doznati, da je »zaokrožila« svojo zemljiško posest, od sebe odvrnila vso težo in izkoristila žilvsko pomanjkanje v mestih v svojo korist. V tesni zvezi z višjo vrsto vaške buržoazije je naskočil srednji kmetijski posestnik vse pozicije veleposestva, s tem da je obenem slabše elemente v vasi potisnil nazaj in jih poteptal. Največ je profitiral pri razdelitvi zasebnega veleposestva, rozdov, apanažnega ter domenskega ozemlja itd. Spravila je podse vse panoge kmetijske samouprave, določila je njej najbližje stoječe vaške »inteligence« in uredila vso svojo politiko po tem, da si brez rizika in osebne nevarnosti pribori maksimum realnih koristi. Radi tega je podpirala vsako stranko, ki ji je obljubila več gospodarskih in političnih koristi. Zavzela pa je takoj odklanjajoče ali celo sovražno stališče, kakor hitro bi imela biti omejena njena posest ali njen dohodek na korist države ali polproletarskih ali proletarskih elementov.

Sodrug Sosnowski konstatira že sedaj globoko politično in taktično diferenco med proletariatom in njega dosedanjim tekmečem, vaško malo buržoazijo. Moč veleposestnika je gospodarsko in politično uničena. Osamljena in obsojena k porazom je mestna buržoazija. Ne pobita, temveč zelo oslabiljena je višja vrsta vaške buržoazije. V delavnem kmetovalstvu se jasno kaže razredna razlika med meščanskim in proletarskim elementom in čimdalje ostreje so zaznamovane tukaj zaveze silnega razrednega boja.

Dva momenta prideta tujpredvsem v poštev. Prvič dejstvo, da se vaški proletarijat še ni izkristaliziral in

organiziral. Drugič okoliščina, da je vaška mala buržoazija z veliko buržoazijo tesno združena, da ima z njo mnogo skupnih interesov in je radi tega nezmožna, da bi se odločila za odločilni boj z njo. To se jasno vidi v gospodarski politiki vaških »sovjetov«. Mestni buržoaziji so kmetijski sveti neusmiljeno za petami. Nobena »kontribucija« pri mestni buržoaziji jim ni previsoka in vmes morajo delavci postopati proti enakim sklepom, da ne pogine popolnoma industrija. Ako pa treba pokrivati potrebna sredstva za javne namene, se pritegnejo v to ne le mestni, temveč tudi kmetijski posestniki in vaški »sovjeti« so neznansko popustljivi in prijenljivi.

Še jasnejše se odkriva socialno nazadovanje in razredni egoizem kmetov v prehranjevalnem vprašanju. Dočim mestni in kmetijski proletarci stradajo, imajo posedujoči sloji v vasi odveč živil. Žito se pa v kljub vsem opominom ne oddaja, temveč prodaja v velikih množinah tihotapskim kramarjem ali pa kuhajo skrivaj iz njega žganje, ki se prodaja po visoki ceni. Sovjeti v vseh in kmetijskih okrajih so največkrat glede na te slabe razmere popolnoma pasivni. Le ondi, kjer imajo proletarske organizacije večji vpliv, se skupno žito zbira in razdeljuje na enake dele med prebivalstvo. Take kraje pa tvorijo le posamezni otoki sredi splošne vlade vaških oderuhov, katerih moč se ni zlomila tudi ne tekom polletnega vladanja sovjetov. Posledica je, da morajo odposlanci prehranjevalnih uradov o priliki zbiranja žita po vaseh zavračati čimdalje pogostejše oborožene napade kmetov. V dotičnih krajih so tudi »sovjeti« popolnoma v rokah protirevolucionarne vaške buržoazije.

Zločinsko in škodljivo bi bilo za revolucijo — pravi sodrug Sosnowski — če bi hoteli zamolčati dejstvo, da so vaški »sovjeti« v premenjih okrajih orožje meščanske reakcije in potrebujejo resne preureditve. Zločinsko bi bilo tudi, zamolčati, da se v »sovjetih« vedno jasneje pojavljajo razredna nasprotstva. Večkrat so ta nasprotstva silna. In čimboj organiziran in revolucionaren je kmetijski proletarijat v dotičnih krajih, tem ostreje se kažejo konflikti s posestniki.

Najjasnejše stopajo ti konflikti in razredna nasprotstva naravno pri izvršitvi agrarne reforme na dan. Toda razpravljanje o tem vprašanju je treba posebej premotriti.

Brez organizacije ne gre!

Kadar človek pride na shode in govori o potrebi organizacije, se marsikdo pomilovalno, včasih celo zasmehljivo, namrdne: češ, saj vemo, kam pes tace moli!... Hočem s par besedami označiti, kako je, če ni organizacije in kako je, če je trdna in dobra organizacija.

C. kr. osrednja vlada je uredila n. pr. prehranjevalne inspektorate (nadzorstva), občinske gospodarske svete, okrajne gospodarske svete in deželne gospodarske svete. Dr. Renner je z velikim trudom dosegel, da se je to odredilo. Vprašanja prehrane so zelo pereča vprašanja. Dannadan slišimo zabavljanje nad aprovizacijo ene ali druge občine. Ako pa človek vpraša: kje pa je ta aprovizacija — ali jo ima občinski gospodarski svet v rokah, ali ste se obrnili s pritožbo nanj in v slučaju, če niste nič dosegli, ali ste šli na višjo instanco? Odgovor se ponavadi glasi: Kaj, kdo pa je to gospodarski svet — vse skupaj je švindl itd. Vprašanja preskrbe obleke in obuvala so tudi enako pereča. Obstoji v vsaki deželi deželna oblačilnica, ki prejemlje od Centrale za ljudsko obleko blago po zmernih cenah. To blago se razdeljuje po navodilu tzv. oblačilnih presojevalnic, ki so ustanovljene po ena v vsakem sodnem okraju. Kdo pride v te presojevalnice? Zastopniki organizacij v okraju. Ako se dandanes pripeti, da je najbogatejši v okraju pobral večino blaga iz zaloge oblačil za revne sloje — kdo je kriv? Kdo je bil kriv, ko so prvo leto razni župani in tajniki naravnost trgovali z aprovizacijsko moko, namenjeno splošnosti?!

Ako so delavci v vsakem kraju združeni v dobri politični, strokovni ali gospodarski organizaciji, tedaj so morajo zanimati za vse, kar se okrog njih godi. Občine so sicer vsled privilegijev obstoječega volilnega reda v rokah bogatašev, ali moč delavstva na sploh je že tako velika, da se ne more in ne sme prezreti delavske or-

ganizacije, ki že veliko stori, če vrši le kontrolo. Da je kontrola prvi pogoj za ozdravljenje razmer, je jasno. Kako je brez kontrole, naj navedem samo en vzgled:

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani oddaja iz zaloge za ljudska oblačila in obuvala cvirni in usnje krojačem in čevljarjem. Ni malo slučajev, da se ta cvirni in to usnje kar naprej prodaja za desetkrat višjo ceno. Pripetil se je celo slučaj, da je čevljar, ki je dobil od zbornice dodeljeno ceneno usnje, isto takoj pri »Figovcu« za desetkrat višjo ceno prodal. No, ali je sploh na deželi kje kak krojač ali kak čevljar povedal, da bodo čevlji cenejši, ker je dobil podplate po 12 kron kilogram?! Ne! Ker nikdo ne kontrolira, je vsa ta akcija v prid čevljarjem in krojačem... Občinstvo sploh ne ve, da bi bilo kaj ceneje.

Takih izgledov je vse polno.

Živimo v dobi, ko se mora vsak brigati za vse, kar se godi okrog njega. Ker pa posameznik ne pomeni nič, je čisto jasno, da ni druge pomoči kot združitve vseh onih, ki imajo enake interese. Delavci, stalno nameščeni, uradniki in podobni imajo kot konzumenti povsem enake interese. Ako bi ti to razumeli, združili bi se ter si pomagali. Vprašanja prehrane bi se potem reševala — ne pri zelenih stolih — ampak v organizaciji! Organizacija prehrane bi ne bila pomanjkljiva, ker bi jo popolnjevala živa organizacija onih, ki jim je prehrana res življenjsko vprašanje. Organizacija potrebnih ne bo dovoljevala, da se razdeljuje blago onim, ki ga ne rabijo, temveč le izkoriščajo položaj v svoje osebno obogatitve.

Zlasti velja vprašanje, organizacije za delavce! Kjer je delavstvo kompaktno organizirano, tam gre. Kjer je delavska organizacija močna, tam se je lahko bojevali.

Brez organizacije pa ne gre!

Delavci! Vsi v svoje strokovne, gospodarske in politične delavske organizacije. Le organizacija je vaš zaščitnik. Seve: ne organizacija mrtva, ampak organizacija, ki jo živa, živa pa je le ona, kjer se vsak posameznik zanima za vse, kar spada v delokrog organizacije. Čakajo nas še hudi časi. Bodimo na nje pripravljeni. Drugače pa ne moremo biti pripravljeni kot s trdnimi, živimi organizacijami, ki bodo razumele svoje naloge.

Politični pregled.

— **Položaj na italijanski fronti.** V Parizu sodijo, da se je Borojeviću posrečil prehod čez Piavo v glavnem radi spretno postavljene avstro-ogrskih artiljerije, v katere varstvu so se vršila pionirska dela z nečuvno hitrostjo. Pravijo, da ni upati na nadaljnje prodiranje Avstrijcev na desnem bregu Piave, ker bodo Italijani napeli vse sile, da preprečijo avstro-ogrski dohod iz gorovja. — Angleški listi priznavajo hrabrost in odločnost avstro-ogrskih čet. »Manchester Guardian« pričakuje veliko protiofenzivo Italijanov. Dopolnik »Daily Telegraph« poroča z italijanske fronte, da je spravil sovražnik od 58 divizij v boj doslej 29. Ako se odšteje minimum čet, ki je potreben, da se drži fronta 300 angleških milj, potem ostane sovražniku na razpolago še vedno 15 svežih divizij. »Daily Telegraph« ceni avstro-ogrsko napadalno armado, ki se udeležuje ofenzive, na 750.000 mož. »Daily News« poudarja: Poročila z italijanske fronte so sicer ugodna, toda prezgodaj je še soditi, da se je avstrijska ofenziva ponesrečila.

— **Rekurz »Narodnih Listov« zavrjen.** Iz Prage se brzojavno poroča: Uredništvu »Narodnih Listov« je bil v sredo dostavljen odlok o rekurzu lista proti ustavitvi tega uglednega mladočeskega glasila. Rekurz je bil odklonjen.

— **Daniilo Dimović hrvatski poslanec.** V volilnem okraju Srb se je vršila v terek volitev poslanca za hrvatski sabor. Kot edini kandidat je bil izvoljen za poslanca bosenski politik Daniilo Dimović, ki je priglasil kandidaturu na podlagi programa hrvatsko-srbske koalicije. Dobil je 95 odstotkov vseh glasov.

— **Odstop srbskega vojnega ministra.** »Agence Havas« poroča iz Soluna: Srbski prestolonaslednik je sprejel demisijo vojnega ministra in imenoval Protića za njegovega naslednika. Ministrski predsednik Pasić in drugi člani kabineta so odpoštovali na Krf.

— **Kriza v Bulgaciji.** Kakor je našim čitateljem že znano, je v Bulgarii izbruhnila ministrska kriza. Kabinet Radoslavov je v celoti odstopil, ker mu je opozicija

zrasla čez glavo in ni imel več večine v sobranju. Glavni povod preobratu je vprašanje Dobrudže, ki po bukareški mirovni pogodbi po bulgarskem naziranju ni rešeno tako, kakor se je v Bulgariji pričakovalo. Drug ne manj važen vzrok preobrata je iskati v pomanjkljivi organizaciji prehrane na Bulgarskem. Bulgarija, ki druga leta izvažala prebitke svoje žetve, je prišla letos v stisko ter se je obrnila do centralnih držav za pomoč. Z ozirom na svoj lastni položaj pa centralne države bulgarski zahtevi niso mogle ugoditi. To je pospešilo padec Radoslavovega kabineta. Kralj je Malinovu poveril sestavo nove vlade.

— **Rekonstrukcija rumunskega kabineta** je bila izvršena sledeče: Za senatnega predsednika izbrani justični minister Dobrescu je odstopil in je bil nadomeščen z dosedanjim glavnim tajnikom notranjega ministrstva Mitileneu. Na mesto trgovskega ministra Messnerja, ki postane zborniški predsednik, stopi prejšnji bukareški župan Cantacuzino. Za poljedelskega ministra je bil imenovan Garofild.

— **Nemčija odklanja avstro-ogrsko rešitev.** Z Dunaja poročajo: V krogih nemških poslancev, ki imajo dobre zveze z Berlinom, se zatrjuje, da je nemška vlada že definitivno odklonila takozvano avstro-poljsko rešitev. Z druge strani pa se poroča, da je minister Twardowski izjavil, da bo grof Burian vztrajal pri avstro-poljski rešitvi in da bo celo vprašanje urejeno še tekom letošnjega poletja.

— **Žalostna smrt bojavnice.** Žrtev rumunskih reacionarjev je postala razen mnogih drugih tudi sodr. Nadežda Grünfeld, ena najboljših agitatoric socialno demokratske stranke. Pri Benderyju so potegnili iz Dnjestra 13 ženskih trupel, zvezanih na rokah in nogah — žrtev rumunskih čet v Besarabiji, ki so se hoteli maščevati nad besarabskimi socialisti. Ena teh žrtev je tudi sodr. Grünfeld. Od leta 1904 dalje je stala sodr. Grünfeld v vrstah soc. dem. stranke, neumorno delavna; izkusila je zato tudi ječo in izgnanstvo. Revolucija jo je osvobodila ječe, na kar je delovala v Odesi in Kišinevu in se je dala izvoliti v besarabski deželni zbor. Rumunskim četam, ki so prišle v deželo, pa je padla kot žrtev v profanirane roke.

— **Položaj v Franciji.** »Progres de Lyon« pravi, da je parlamentarni odsek za vnanje zadeve soglasno izjavil potrebo, da vlada v najkrajšem času razloži pred zbornico splošne politične smeri, ki jih hoče v bodoče zasledovati. Poslancu Bouillonu je bilo naročeno, da se tozadevno sporazume z vnanjim ministrom Pichonom. List »Humanité« pričakuje podrobno debato v zbornici.

— **Bonar Law o vojnem položaju.** Angleškemu parlamentu je vlada predložila zakonsko osnovo o kreditu 500 milijonov funtov šterlingov. Pri tej priliki je finančni minister Bonar Law podal sliko splošnega položaja. Zadnja faza v tem velikem boju — je izvajal Bonar Law — je avstrijska ofenziva v Italiji. Naši sovražniki so po vsi pravici mnenja, da bi velik uspeh na tej fronti imel dalekosežne, morebiti odločilne posledice za celo bojno fronto na Francoskem. Po treh dneh pa sovražnik ni dosegel ciljev, katere je nameraval doseči že prvi dan. Naše vojno vodstvo nima skrbi za izid te borbe, vendar pa bi bilo prenačljeno, če bi se trdilo, da ni več nevarnosti. Napad Nemcev je bil dobro pripravljen in tako silen, da je povzročil največje skrbi. Nemci so imeli tri strateške cilje: prvi cilj je bil Pariz, drugi pristanišča ob Kanalu in tretji ne le poraz aliiranih armad, ampak tudi prebitje frontne zveze med angleškimi in francoskimi četami. Nobenega teh ciljev ni sovražnik doslej dosegel. Tudi to smemo smatrati za našo zmago. Brez dvoma je bila tudi važna točka nemškega programa, da se čim prej porabijo naše rezerve, predno dospo ameriška pomoč. A ameriške čete so že dospele na cilj. Nevarnost podmorske vojne traja sicer dalje, a izključeno je, da bi se po tej poti moglo Anglijo prisiliti h kapitulaciji. Ameriška pomoč je večja, kakor smo jo pričakovali. To je odločilnega pomena za celo vojno. Trenotno je nastala pavza, a sledil bo kmalu nov udarec. V bližnjih mesecih bo padla odločitev o tej borbi. Če Nemci v tej pavzi ne dosežejo nobenega svojih treh ciljev, potem so vojno izgubili. Bodočnost naše dežele in celega sveta je odvisna od najbližjih tednov. — Asquith je izjavil, da je pač v interesu dobre stvari zaveznikov, če poklicani faktorji od časa do časa podajo pojasnila o poteku vojne borbe in o splošnem položaju; vključno s pričevalnim izvajanjem finančnega ministra pa ima Asquith občutek, da je položaj nevaren, kakor še od početka vojne ni bil. Prva dolžnost zbornice je sedaj, da poda vladji patrijotične nasvete in po možnosti podpre njevo stanovitnost.

Ententa orijentska armada. General Franchet d'Esperey je imenovan namesto generala Guillaumata za vrhovnega poveljnika orijentske armade.

Jubilej bankovcev.

Dvesto let je že minilo, odkar je vlada prvič uvedla bankovce kot državni papirnat denar in splošno veljavno plačilno sredstvo ter je pričel igrati v gospodarskem življenju res odločevalno vlogo. Plačevali so sicer že prej namesto z gotovim z nekakimi pismentimi pla-

čilnimi obveznicami, tedaj z nekakimi depozitnimi listki, tako na Angleškem in na Svedskem, še prej pa v Genovi, Benetkah in Amsterdamu. Ti listki, čeprav jih smatramo tudi že kot predhodniki poznejših bankovcev, so bili v prometu izključno le v trgovskih in finančnih krogih, dočim ljudstvo z njimi ni prišlo v nobeno dotiko. Pravi promet z bankovci v ljudskem in gospodarskem življenju v posameznih deželah je nastal šele, ko je John Law, rodom Sved in zaupnik vladarja na Francoskem dvoru, odprl bliskajoči se ognjemet svoje finančne operacije in potem, ko je leta 1716. ustanovil zasebno banko, ki so jo s kraljevim dovoljenjem leta 1718. izpremenili v državno banko, in je še v tistem letu pričela izdajati nepregledno množino bankovcev. Naravna posledica tega je bila, da so Parižani zabredli v pravi svet razočaranja, ko se je ta denarni tok razlil med nje, tembolj, ker je bilo določeno, da morebitno padanje kovinske vrednosti ne bo zadevalo papirjev. Spričo te priprave plačilne oblike sedaj naenkrat mnogo ljudi ni hotelo sploh več sprejemati kovinastega denarja, in Law je bil lahko več ko zadovoljen. Kljub temu ti prvi bankovci niso prinesli niti njemu, niti deželi sreče, zakaj pričel je delovati že od početka na površni podlagi. Njegova banka ni bila že od vsega početka zadostno podprta, in ta pogrešek se je naravno moral maščevati. Law, ki ni bil le prebrisana glava, temveč tudi spreten lisjak, je seveda razumel, da je ljudstvo, ki je znova sprejelo to novost kot blazno, nalagalo svoje gotovine v novih bankovcih. Znal pa je medeno govoriti, ko je ljudstvo pričelo se upirati temu. Imel je pa seboj tudi dvor, kateremu je pripomogel s svojim sistemom do milijonov. Toda dolgo se denarno gospodarstvo Lawa z ogorčnimi, večkrat tekoimi nekaj minut se odigravajočimi kurznimi razlikami v milijonih izdanih bankovcev ni moglo držati. Nobena država na zemlji ni bila v stanju, da bi izplačala kdaj obilico teh papirjev! Law je seveda poizkusil, znova svojo srečo in z vsemi mogočimi obljubami, potem z obupnim silovitim udarcem, ki je naenkrat zmanjšal kurz papirjev na polovico, dalje s tem, da je sam pridržal množino bankovcev, pa je žalibog bilo že prepozno in državni bankerot ni bil več daleč. »Banki Royale« ni preostajalo drugega, kakor da pripozna, da papirjev ne more plačati, in nekega dne, v decembru 1720. je moral Law popolnoma tajno in pod tujim imenom bežati iz mesta, kateremu je povzročil toliko nesreče. Po nekaterih brezuspešnih poizkusih, da bi se pečal zopet z denarnimi posli, je nekaj let pozneje umrl v Benetkah kot ubog mož. Lawove finančne operacije, njih neprimeren razvoj in njih žalosten konec, so takrat razburjale ves svet. Toda imele so vendarle nekaj dobrega, zakaj druge evropske države, ki so tudi pričele urejevati svoje gospodarske sisteme z uvedbo bankovcev, so se iz njih naučile marsikaj. Uvidevali so čimdalje bolj, da predstavljajo bankovce ob urejeni in brdno začrtani meji izdanih bankovcev najpripravnejše nadomestilo za kovinasti denar. In telkom časa je tudi bankovec našel skoro v vse civilizirane dežele na zemlji svoj vstop. Visokost njih vrednosti je seveda različna. Angleška banka n. pr. izdaja bankovce do 1000 funtov šterlingov, to je okrog 25.000 kron, ki vsekakor niso kak državni papirnat denar. Največji avstrijski bankovec je sedanjí tisočak, najmanjši pa krona.

Dnevne beležke.

— **Zveza izdelovalcev papirja in lepenke.** V državnem zakoniku je izšla včeraj naredba trgovskega ministrstva, ki osnavlja gospodarsko zvezo izdelovalcev papirja in lepenke. To bo menda nekaj trust, ki bo »gospodaril« s papirjem najbrže tako kakor gospodarijo druge centrale.

— **Celovski vikar Smodej odstavljen.** Celovski kapitelj je vikarja in urednika »Mira« odstavil in ga najbrže izžene tudi mestni magistrat, ker se udeležuje deklaracijskih shodov. No, seveda, to je enakopravnost.

— **Iz seje kranjskega deželnega odbora.** Na predvečerajšnji seji deželnega odbora kranjskega je odbornik dr. Triller predlagal, naj se dovoli neomejeni vpogled v vse deželne knjige deželnozborski komisiji, v katero naj bi odposlal vsak deželnozborski klub po dva poslanca. Predsednik dr. Lampe predlog ni dal na glasovanje, čes da je za odločno kompetenten le predsednik deželnega zbora, to je deželni glavar, ki je pa odsoten.

— **Kranjsko deželno društvo c. kr. avstr. zaklada za vojaške vdove in sirote ter za varstvo otrok in oskrbo mladine.** Društvu dohajajo vsak dan prošnje, ki se morajo že v naprej odkloniti, ker niso dani pogoji, katere zahtevajo društvena pravila. Da se prihrani društvu

nepotrebno delo, prosilec pa stroški in razočaranje, se v naslednjem navedejo za prošnje važne točke društvenih pravil: § 2. **Namen deželnemu društvu je:** 1. da pomaga avstrijsko državljanstvo uživajočim vdovam »bojišču padlih ali v vojni ali za njenimi posledicami umrlih deželanov doseči priliko za pridobivanje ali drugih, če to ni mogoče, podpira kako drugače; 2. da avstrijsko državljanstvo uživajočim, podpre potrebnim sirotam v vojni padlim ali umrlih deželanov, pa tudi drugim varstva potrebnim otrokom in mladoletnim zagotavlja preživež in oskrbo ter vzgojo in pouk in sploh skrbi za njihovo telesno in versko pravno uspevanje; pri tem mora vedno v prvi vrsti gledati na vojaške sirote; 3. da pomaga onim drugim, avstrijsko državljanstvo uživajočim svojem padlih ali umrlih deželanov, ki so jih le-ti bili vzdrževali ali vsaj vedno podpirali.

— **Nov štacijski poveljnik v Ljubljani.** Polkovnik Štefan Weingraber pl. Grodek je včeraj odložil poveljništvo ljubljanske vojaške štabije ter odšel na fronto, kamor so ga premestili na njegovo lastno prošnjo. Na njegovo mesto je stopil viceadmiral grof Benigni-Miltenberg.

— **Tatvina na železnici.** Na progi med Ljubljano in Zidanim mostom so oropali neznani tatovi nekemu nadporočniku b. h. pešpolka št. 2 težak zaboj, v katerem se se nahajale uniforme, čevlji, perilo, cigarete itd. Škoda so napravili za več tisoč kron. Ulomljeni zaboj so vrgli tatovi nedaleč od Zidanega mosta na železniško progo.

— **Razne tatvine** Iz prostorov konsumenga društva na Savi so odnesli tatovi 3000 kron denarja in 12 litrov žganja. — **Frančiški Podborškovi** v Šmartnem pri Mostah je bil ukraden iz hleva 450 kg težak vol, vreden 2500 K. — V Bizoviku je izginila iz hleva Marije Krašovec okoli 550 kg težka krava, vredna 2500 K. Kravo so k sreči našli takoj pri neki posestnici v Fužinah, ki je imela pri sebi tudi 170 kg lepega govejega mesa, katero je najbrže tudi ukradeno. Osumljenka je izročena sodniji.

— **Čevljarska zadruga iz Mirna na Goriškem,** sedaj v Vrbovcu v zgornji Savinjski dolini, je že začela s predpripravami za preselitev svoje tovarne v Miren. Postavila je v Mirnu že več barak in je tudi posredovala, da so si razni, k naselbini spadajoči begunci oskrbeli pri svojih domovih barake. Delavcev ima zadruga sedaj okoli 120.

— **»Vražji most« v Čedadu zopet zgrajen.** Dne 18. maja je otvoril feldmaršal Borojevič nanovo zgrajen most v Čedadu. Stari »vražji most« je zgradil l. 1842. Erardo de Villacco, in sicer iz kamenitih kvadrov. Dne 26. oktobra 1917 je postal most žrtev vojne. Le skala, ki moli iz vode, je še preostala, in narodna pravljica pravi, da je vrgel to skalo sam hudič v vodo, da morejo ljudje sizedati most, zato ima most tudi ime »vražji most«. Novi betonski most so gradili vojniki od meseca januarja pa do meseca maja 1918.

— **V Rajhenburgu,** kakor slišimo, se dobiva v neki gostilni meso, in sicer ugajajo gostom najbolj pečenke. V trgu in izven trga vedo ljudje, kakšno je to meso. Upati je, da bodo stvari kmalu popolnoma na siedo. Ljudje prosijo okolo mesarja, da bi dobili vsaj za bolnike košček mesa, ker se ga sedaj dobiva nekaj le ob sobotah. Preden se razširi bolezen med revne delavce in vojaške, bi bilo treba stroge preiskave ter manj kuhne in pečenja mesa. Slabo meso spada v zemljo. Še prašičem ne ugaja vedno.

— **Iz Rajhenburga.** Dne 13. t. m. okolo 6. zjutraj je prišel tovorni vlak št. 324/40 iz Siska v Rajhenburg. Tukajšnja žandarmerija je bila takoj obveščena zaradi neke tatvine masti, ki jo je zakrivil vojak. Vlakovodja g. Frank je dal namreč večji lonec masti in nekaj fižola pri odhajanju vlaka v tovorni voz, kjer je bil vojak kot spremljevalec. Dal je vojaku tudi 20 K, da pazi na blago do Zidanega mosta. V takih vagonih namreč ni nikakršnih preiskav. Med Brežicami in Rajhenburgom je prišel g. Frank na sled tatvini, ker so se na masti poznali prsti in tudi fižola je manjkalo. Hudoval se je že sam na petdesetletnega vojaka in ga javil v Rajhenburgu žandarmeriji. Ko pride stražmojster Kovač s sabljo in debelo palico na postajo, so se ljudje spogledovali, kaj se je zgodilo. Oba sta odšla mimo osebnih in živinskih voz, ki se sedaj tudi porablajo za ljudi, k dotičnemu vozu. Ko sta vstopila, je nastalo vpitje in pretep. Stražmojster je tolkel po vojaku z neostrim robom sablje. g. Frank pa z debelo palico po vojaku. Vojak je prosil in zagotavljal, da je nedolžen. Te prizore je videlo prav mnogo ljudi, ki so bili takrat na postaji in na cesti, ker so pričakovali osebni vlak iz Zidanega mosta. Videč ljudi, sta gospoda opustila svoj posel in stražmojster Kovač se je odpravil domov z loncem masti. O tej stvari je izvedel tudi vodja vojaškega transporta ter se je stogotil in rekel k občinstvu: To je grozna sramota. Ubogi je lačen kakor sem tudi jaz. Za malenkost, da si je privoščil požirek »švercane« masti, ne bi se ga smelo tako pretepati. Če bi bil jaz na njegovem mestu, bi jima pokazal pot. Če se taki vragovi tako radi pretepano, naj gredo z nami v Italijo. Kdo več krade in »šmugla« kakor taka gosoda. Nad tem početjem so se zgražali tudi drugi vojniki, ko so izvedeli o dogodku. Frank je pozneje zopet prišel k ranjenemu vojaku in zahteval 20 K nazaj. Vojah ni imel 20 K, rekel pa mu je, naj preišče slamo, po

kateri so ga vlačili in pretepal, in rekel, zakaj ste me tako bili, vsaj jaz nisem mogel ostati vedno v vozu h paziti. Denarja niso našli. Prihajal pa je osební vlak in g. Frank je moral na svoje mesto. Pravi krivec ni stari mož, ampak tihotapci. Seveda siromaki, ki v skrbi za življenje svojcev hodijo po blago, so navadno zasaceni, dikirajo se jim velike globe, tudi po več sto kron, a ker jih nimajo, jih ne morejo plačati, blago se jim v zname, naznanjeni so in plačati morajo ali pa romajo v zapor. A gospodje si znaajo pomagati; ne zasačijo jih, a potem revežem prodajajo blago za stoteri dobiček.

— **Sto kilogramov svinjskega mesa žive teže — 5000 kron.** »Bohemia« piše: Prosta oddaja svinjskega mesa je povzročila v nekaterih okrajih na Češkem razmere, ki morajo vsakega oderuha veseliti. Če je bilo pred nekaj tedni še mogoče kupiti kilogram svinjskega mesa za 12 do 15 kron, je to danes le še bajka. Svinjsko meso je splošno popolnoma izginilo z mesnega trga; s tem pa še ni rečeno, da so izginili tudi prašiči. Svinjske pečenke je še dovolj, toda za koga? Cela armada trgovcev in kupcev potuje po deželi in ponuja kmetom za kilogram žive teže svinjskega mesa do šestdeset kron. Pokupijo vse, naj stane kolikor hoče, kajti po letoviščih in v vele mestih se proda vse. Kljub vsem pretovim povedim se blago izvaja in tihotapi iz dežele. Kmetu ugaja taka trgovina, seve, saj dobi za sto kil svinjskega mesa 5000 kron, kdo ne bi prodajal ob tako ugodnih razmerah? Kako dolgo še...

— **Smrtna nesreča na železnici.** Dne 14. t. m. je hotel skočiti na postaji Velika Nedelja iz brzovlaka 19letni, iz ruskega vjetništva se vračajoči vojak. Pri skoku je padel tako nesrečno, da si je razbil glavo, polomil roki in nogi ter obležal mrtiv. To je tekom par mesecev že tretji slučaj, da so domu se vračajoči vojaki vsled ne previdnosti našli smrt.

— **Bilanca graške tovarne za vagoni in stroje** naznanja 1.553.950 kron izgube.

— **Zadnje srajco za krompir.** Neka žena, ki ji je narprtila vojna celo vrsto gorja, je šla v Berovnu na Češkem na trg, da si kupi krompirja. Za denar se ni dobilo ničesar, vsak je hotel le blago za blago. Vsa obupana je šla na neko posestvo, kjer so ji ponudili za srajco 15 kg krompirja. Iz strahu, da na drug način ne bi mogla prinesiti ničesar domov svojim otrokom, si je slekla srajco, in jo zamenjala za krompir.

— **Kozarec vode 30 vinarjev.** Na postaji Divača nosijo osem do dvanajstletne deklice k osebnim vlakom vodo in zahtevajo za kozarec dvajset do trideset vinarjev. Popotniki se pritožujejo nad to navado in zahtevajo, da oblasti prodajo vode prepovedo. — Dvomimo, da bi bilo tako počenjanje od strani otrok le gol pohlep po denarju, temveč, da jih sili k temu resnična potreba. Nikakor se tako izkoriščanje popotnikov ne more opravičiti, ali celo zagovarjati, ljudje pa si pomagajo, kakor pač morejo. Zalostno, ali resnično!

— **Golf vrat in knezoškof.** »Česka Svoboda« poroča: »Pri birmanju v cerkvi sv. Ignacija v Pragi je stopil praški knezoškof grof Huyn k skupini birmank in njih boter, ki so pripadale k takozvani boljši družbi. Zadalci se obrne skoči k svojemu pomočniku in reče nemško: »Te nesramnice ne birmam«. Gospoda knezoškofa je ujezila toaletna boter, ki je bila po njegovem mnenju zato nespodobna, ker je bila njih bluzna na vratu in deloma na prsih izrezana. Neka birmanka, nečakinja visokega katoliškega hierarha, se je dobrovoljno nasmehljala knezoškofu, zato je bila za kazen izključena od birmanja.« Neki katoliški duhovnik pravi v istem listu: »V krogih katoliške duhovščine povzročata ta dogodka mnogo govoric.« Duhovnik pripominja: »Knezoškof Huyn bo dosegel v Pragi, kar nista še dosegli niti prosta šola, niti svobodna misel.«

— **»Plače« onih, ki ne delajo.** Za poslovno leto 1917 je izplačala praška družba za železno industrijo svojim akcionarjem, veleindustrialcem, in sicer petero gospodom tantieme (honorar, ki ga izplačuje akcijska družba poleg svojih dividend) v znesku 127.700 kron. Dalje je izplačala gospodu grofu Clam-Martiniču 43.000 kron ter knezu Maksu Fürstenbergu 42.200 kron. Letni dohodki delavca pri tej družbi pa utegnejo znašati letno komaj 3000 kron!

— **»Ogrska ni preskrbljena.«** V debati o proračunu v ogrskem državnem zboru je grof Tisza izjavil, da »Ogrska ni preskrbljena z živili do nove žetve«. Avstrija in Nemčija naj izvesta to dejstvo.

— **Delo na kninski (liški) železnici** so zopet ustavili. Vzrok so baje aprovizacijske težkoče, ki se nudijo delavcem.

— **Milijoni predmet zabave.** V Budimpešti je igrala visoka družba karte za neverjetno visoke vsote. Igra je končala s končno diferenco treh milijonov kron. Igrali so v stanovanju nekega privatnega bančnega ravnatelja. Igre so se udeležili razen nekaj drugih gospodov in dam, tudi dva bančna ravnatelja, neki znani veleindustrialci, neki žitni komisar in še nekaj drugih milijonarjev. — Tako razpolaga visoka družba z denarjem!

— **Vse kinematografe bo monopolizirala ogrska vlada** in jih izročila občinam. Podrobnosti monopolizacije še niso znane. Na ta način bo v gmojnem oziru občinam zelo pomagano, ker je znano, da kinematografi dobro nesejo.

— **Prepovedni pohod na Marksov grob.** Svobodni selstvo nazaduje med vojno tudi na Angleškem. Dežela, ki je bila svoj čas pribežališče za revolucionarje, ščuva danes policiste in poulično svojat proti njih truplom. O priliki stoletnice Marksovega rojstva je prepovedalo angleško notranje ministrstvo pohod na Marksov grob. Kljub temu se je podalo nekaj moškega in ženskega občinstva dne 5. maja na londonsko pokopališče, kjer počiva znanik in propovednik Internacionale, Karl Marks, da počasti pokojnikov spomin. Toda glej, vrata na pokopališče so našli obiskovalci zaprta. Na grob so pustili le one, ki so nesli vence. Eden teh vencev je imel napis: »V spomin velikega učitelja. Od srbske socialno-demokratske stranke«. Na večer istega dne so priredili socialisti spominsko slavje v finsburškem parku, kjer se je zbrala velika množica ljudi, ki so nosili socialistične, rudeče zastavice, dokler jih ni policija pregnala.

— **Tudi Kino v službi veleindustrije.** Veleindustrija in ž njo kapitalizem, ki se je povzpel v zadnjih letih do neverjetne višine — ki pa je že omotična, kakor se nam zdi — triumfira. Tudi Kino je sedaj v njeni družbi. Ravno kar je ustanovila na Nemškem akcijska družba takozvano »Universalno-filmsko akcijsko podjetje« (Uia), ki hoče sindikalistično organizirati vso filmsko industrijo in zaslužiti javno mnenje čisto v službo težke industrije agrarcev in bank. In to filmsko podjetje protežira odkrito celo prusko trgovinsko ministrstvo, ki je razposlalo trgovskim zbornicam strogo zaupno okrožnico, da naj obveste cenzurske oblasti, da bodo posebno milo ravnale s filmi Uie.

— **Dogovor s Srbijo glede vojnih vjetnikov.** Vojno ministrstvo razglša, da je bila podpisana zadnje dni v Bernu pogodba s Srbijo glede vojnih vjetnikov in interniranih civilnih oseb. Najvažnejše točke tega dogovora so: 1. Na podlagi dogovora se odposljejo v domovino: a) vsi lastni častniki, častniški aspiranti in istovrstne vojaške osebe, ki so jih vjele srbske čete pred januarjem 1916 in se nahajajo v Italiji, Franciji ali kje drugje; enako število srbskih častnikov, častniških elevov in istovrstnih vojaških oseb, ki se nahajajo v Avstro-Ogrski. Če bi znašala diferenca med številom obeh držav več kot sto, naj bi bil interniran preostali del v Švici; b) isto velja za podčastnike in moštvo; c) sanitetno osebje. 2. Obe strani odposljeja vse ranjene in bolne vjetnike, ne glede na šarže in število, v njih domovino. Ta dogovor stopi v veljavo 15. julija t. l.

Iz stranke.

Vsi oni sodrugi, ki so člani te ali one oblačilne presojevalnice, naj mi naznanijo svoj naslov. Oblačilna presojevalnica je v onem kraju, kjer je c. kr. okrajno sodišče. Izjema je menda le na Jesenicah. Ako v kakem takem kraju naša stranka ni zastopana, se naj tudi meni takoj naznani. — Anton Kristan, Šiška, Ljubljana.

Sodrugi! Kjer še ni krajevne organizacije v zmlusu strankinega statuta ustanovljene, naj se to nemudoma stori. Organizacija je dandanes povsod nujno potrebna. Na eni strani se mora skrbeti za kontrolo aprovizacije ter za kontrolo razdelitve blaga, ki je namenjeno revnejšim ljudem. Na drugi strani pa je dolžnost vsakega sodruga, da skrbi za razširitev »Napreja« in »Delavca«. Meščansko časopisje vendar ne more biti čtivo za delavce! Sodrugi — na delo!

Politični odbor dež. organizacije jugoslovanske soc. dem. stranke v Pulju je na svoji zadnji seji dne 15. t. m. prišel do naslednjih zaključkov: 1. Jemlje se na znanje ter v celoti odobruje resolucijo izvrševalnega odbora stranke, objavljeno v »Napreju« dne 6. t. m. ter da se hoče tudi vbodoče držati navodil izvrševalnega odbora. 2. Pozivlja jugoslovansko delavstvo v Istri, da, če hoče braniti svoje interese, naj kompaktno pristopi našim strokovnim, političnim in izobraževalnim organizacijam, ker le potom teh samostojnih delavskih organizacij more delavstvo doseči svoj cilj v gospodarskem, političnem in kulturnem oziru. — Priporoča se vsem pristašem, da se naročajo in čitajo strankino glasilo »Napreja« in glasila hrvatskih sodrugov, ki zastopajo strogo načelo samoodločbe narodov. — 3. Glede aprovizacijskih razmer v Pulju se je sklenilo, da naj se združijo delavski zaupniki aprovizacije strokovnih organizacij in obeh političnih odborov ter si izvolijo skupen aprovizacijski odsek, ki naj rešuje vsa aprovizacijska vprašanja. Dela naj se tudi na to, da se delavstvo c. kr. mornarice pridruži mestni aprovizaciji, ker bi bila skupna razdelitev bolj enostavna in delavstvu koristna. 4. Odbor je razpravljal tudi o finančnih razmerah mestne občine, o kateri se govori, da je za časa vladanja vladnega komisarja narasel dolg za pet milijonov kron. — 5. Razpravljajoč o šolskem vprašanju, se je prišlo do zaključka, da mora poleg ljudskih šol, delavstvo zahtevati tudi srednjih in se zanimati tudi za višje. Glede navtične šole v Trstu je mnenja, da bo vlada morala ustanoviti tako šolo, ki bi bila pristopna vsem avstrijskim narodom. Učni jezik naj bi bil tisti, ki ga na Jadranskem morju najbolj rabijo. Nadalje je odbor sklenil, da bo jugoslovanskemu delavstvu vedno na razpolago v vseh zadevah, ki se tičejo delavskih interesov,

Obenem priporoča sodrugom, ki razumejo italijanski jezik, da se naročajo tudi na glasilo italijanskih sodrugov »La Difesa«.

Shodi.

Št. Janž na Dolenjskem. V nedeljo, dne 23. t. m. so vrši ob 9. uri dopoldne v Papeževi gostilni **javen društven shod**. Na shodu poroča sodrug Čobal iz Zagorja.

Hrastnik. V nedeljo, dne 23. t. m. ob 3. pop. se bo vršil javen društven shod podružnice Unije rudarjev v dvorani konsumnega društva v Hrastniku. Ker je shod jako važen, je dolžnost vseh, da se ga udeležijo. Po shodu prosta zabava.

Umetnost in književnost.

* **Nova knjiga o Marxu.** V založbi »Leipziger Volkszeitung« je izšla Mehringova studija »Karel Marx, zgodovina njegovega življenja.« Delo obsega nad 500 strani; Mehring ga je pisal dolga leta.

Vojna.

Bitka ob Piavi.

Bitka ob Piavi se bliža svojemu višku. Italijani imajo le malo upanja, da bi mogli držati svoje črte ob Piavi, ker so izgubili že skoraj celo ozemlje Montello in so naše čete tudi na jugu prekoračile kanal Fossetta. Včeraj so Italijani zastavili svoje divizije zlasti proti armadni skupini Borojevičevi, ki se ob krilu grozeče približuje ravnini. S tem je bilo razbremenjeno naše središče, ki je pri Fagare-La Fossa že štiri dni stalo v najhujšem italijanskem ognju. Armadni zbor Scharitzer je tukaj južno od železniške črte prdril do potoka Meolo.

Italijanske čete, ki od Censona do Fossette stoje še tik reke, se bodo morale umakniti, če bodo divizije generalov Scharitzerja in Ssiczeresa v dosedanjí smeri napredovale. S tem se omogoči še na vzhodnem bregu Piave stoječim oddelkom generala Wurma pri Noventi prehod na zapadno obrežje Piave. Italijanske izgube v zadnjih petih dneh se cenijo na 60.000 mož.

Došla so nam naslednja brzozjavna poročila:

Dunaj, 20. junija. Uradno se razglša: Bitka na Benečanskem traja dalje. Na padec večjega dela fronte ob Piavi je odgovoril sovražnik s srditimi in žilavimi protinapadi. Za naše nove pozicije ob kanalu Fossetta, ob železnici Oderzo-Treviso in ob Montellu se vrše krvavi boji. Ob Montellu je boj vedno ljutejši in dosega silnost bojev na kraški planoti. Po šestkrat so italijanski naskakovalni oddelki ponovili svoje divje napade. Vsled ogromnih izgub so pritegnili Italijani vse vprek svoje rezerve, katere so kar po cele divizije dovajale v bojne vrste. Vsi sovražni napori so bili brezuspešni. **Armadna skupina feldmaršala Borojeviča je trdno obdržala v rokah vse sovražniku izrgane pozicije ter vrgla s pomočjo čet generala Scharitzerja Italijane daleč nazaj ob železnici proti Trevisu.** Tudi pri Asiagu so naskakovali Italijani brez vsakega uspeha. S posebnim priznanjem omenja poročilo armadnega vodstva uspešna sodelovanja naših bojnih in poizvedovalnih letalcev. Izmed naših bojnih letalcev je izvojeval stotnik Brumovski svojo 33. in 34., nadporočnik Linke-Crawford svojo 28. in nadporočnik Fiala svojo 25. zmago v zračnem boju.

Nemško vojno poročilo.

Berlin, 20. junija. Iz glavnega stana se poroča: **Armadna skupina kraljeviča Ruprechta:** Skoraj na celi fronti naraščajoče bojno delovanje sovražnika. Živahni topovski boji. Močni infanterijski oddelki so napadali naše črte. Bili so gladko zavrtnjeni. — **Armadna skupina nemškega cesarjeviča:** Ponovni poskusi sovražnika, da prodere severozapadno Chateau Thierry preko odseka Clignon, so se izjalovili v našem ognju. Na ostali fronti slabotno bojno delovanje. — **Armadna skupina Gallwitz:** Južnozpadno Ornesa smo zavrtnili nočne sovražne napade. Med Mozo in Mozelo so naši oddelki vdrlí v sovražnikove črte, jih razdrli ter dovedli znatno število vjetnikov.

Berlin, 20. junija zvečer. Severno Alberta, južno-zapadno Noyona in severozapadno Chateau Thierry so se izjalovili sovražni napadi.

Italijansko vojno poročilo.

Dunaj, 20. junija. Italijansko vojno poročilo z dne 19. junija: V noči od 18. na 19. junija in tudi včeraj sovražnik od asiške planote do Montella ni več napadal. Naša artiljerija je silno obstreljevala sovražne čete ob bojni črti in na dohodnih cestah. Bitka ob Piavi je divljala naprej. Novi sovražni poskusi, prekoračiti reko pri S. Andreju, niso imeli uspeha. Pri obsežnih napadih med Candelo in Fossatto so se ob hramem odporu naših čet izjalovili žilavi sovražni napadi. Vjeli smo doslej nat 9000 avstro-ogrskih vojakov. Znatno število topov in na stotine strojnih pušk je ostalo v naših rokah. Sestrelili smo nad 50 sovražnih letal.

Zadnje vesti.

Parlamentarno zasedanje.

Dunaj, 20. junija. Splošno so izgledi za zasedanje parlamenta prav neugodni. Razgovori s Poljaki niso položaja nič zboljšali, ker Poljaki vztrajajo pri svojih zadnjih sklepih. Ex lex stanje je na pragu. Danes se vrši **odločilno poljsko zberovanje**. Vesti o koalicijski vladi, o kateri smo včeraj poročali so izmišljene.

Ukrajinski protest.

Dunaj, 20. junija. Predsedstvo ukrajinskega zastopstva je bilo danes pri ministrskem predsedniku dr. Seldlerju, da protestira proti sklepu ministra za Galicijo, dr. Tvardovskega, glede na razmere na vzhodu. Ukrajinci so naglašali, da se je pogajal omenjeni minister z avstrijsko vlado v tem zmislu, da se izvedejo brestovski mirovni sklepi v prid poljskim aneksionističnim prizadevanjem na ukrajinskem ozemlju. Zato zahteva ukrajinsko parlamentarno zastopstvo kategorično izjavo ministrskega predsednika, je-li pripravljen, napraviti konec počenjanju ministra Tvardovskega. Ministrski predsednik je vzel protest na znanje.

Ogrski parlament.

Budimpešta, 19. junija. Dr. Wekerle je obširneje govoril o pogajanjih z Nemčijo in se toplo zavzemal za poglobitev nove zveze. Izjavil je nadalje, da je dolžnost Ogrske, da z vsemi močmi pomaga nevzdržnemu prehranjevalnemu položaju v Avstriji. (Odobrava in medklici). Glede narodnostnega vprašanja je dejal, da Madžari lahko zahtevajo, da ogrski narodi ne zasledujejo svojih posebnih interesov, če jim pripuščajo Madžari politično in gospodarsko svobodo. (Kako si Madžari predstavljajo svobodo!? Op. ured.). **Posl. grof Mihael Karolyi je izjavil, da je nasprotnik poglobitve zveze z Nemčijo.** Posl. grof Andrássy je polemiziral proti Tiszi, kateremu je predbacival, da napravlja s svojimi provokatoričnimi manirami vsako sporazumljenje nemogoče. Tudi on pobija agitacijo proti Nemčiji, vendar pravi, da ni mogoča za Ogrsko dobra nacionalna politika, ako živimo v nesoglasju z edino velesilo, ki ima interes na tem, da obstoji močna Ogrska. Združitev Poljske z Galicijo je tudi za Poljake zadovoljiva rešitev. **Ustanovitve enotne jugoslovanske države ne smemo pripustiti pod nobenimi pogoji. Narodne pravice Hrvatske moramo dalekosežno upoštevati.**

Budimpešta, 20. junija. Zbornica je nadaljevala debato o proračunskem provizoriju. Posl. **Urmanczy** je grajal zapostavljanje ogrskih vojakov (!?). Posl. **Fönyes** je kritiziral delovanje bank in dejal, da mozgajo občinstvo. Govoril je tudi o aprovizijskem vprašanju. Posl. **Platty** se je zavzemal za gospodarsko neodvisnost in za samostojno ogrsko armado. Posl. **Karolyi** je omenjal mezno gibanje uslužbencev državnih železničarjev in dejal, da so zahteve delavcev po večjih dohodkih upravičene.

Rusija zahteva, da umakne Anglija svoje brodogradilne.

Moskva, 20. junija. Z ozirom na to, da je Rusija izstopila iz vrste bojujočih se držav, je ljudski komisar za vnanje zadeve, Čičerin, poslal angleškemu diplomatskemu zastopniku ter amerikalinskemu in francoskemu generalnemu konzulu noto, v kateri zahteva, da angleške vojne ladje zapuste severna ruska pristanišča. Če bi hoteli Angleži morebiti izkrcati mornariške čete, bi se Rusija taki nameri energično uprla.

Češko-slovaške čete.

Moskva, 18. junija. Čičerin je izročil zastopnikom entente noto, v kateri je objavljeno, da je ruska vlada proti češko-slovaškemu upor zelo odločno nastopila. Tega naj se ne smatra za sovražni akt proti ententi, kajti drugače sovjet ljudskih komisarjev ne more ravnati s češko-slovaškimi četami.

Moskva, 20. junija. Češko-slovaške čete so vzele zajedno s Kozaki in Kigrizi mesto Omsk in prizadevale sovjetskim četam težke izgube.

Proporčna volitev odklonjena.

Bern, 20. junija. Narodni svet je s 73 proti 71 glasovi odklonil za narodni svet proporčno volitev.

Iz francoske zbornice.

Pariz, 20. junija. V armadni komisiji poslanske zbornice je ministrski predsednik Clemenceau podal obširno izjavo o vojnem položaju in o stanju bojnih čet entente. Izjava ministrskega predsednika je napravila ugoden utis.

Angleška delavska konferenca.

Amsterdam, 20. junija. Holandskemu socialističnemu voditelju, Troelstri, ki se je pred kratkim razgovarjal s posl. Scheidemannom, je zabranila angleška vlada potni list za potovanje na Angleško, tako da se ne more udeležiti angleške socialistične konference. — Bajne hoče angleška vlada zabraniti udeležitev konference tudi Brantingu.

Španija zahteva Gibraltar.

Madrid, 20. junija. Na včerajšnji seji kongresa je ministrski predsednik Mauro izjavil v debati o vojaških reformah, da je gospodstvo nad morskjo ožino Gibraltar narodna potreba in da se mora Španija pripraviti na svojo bodočo misijo, da bo ob dani priliki zamogla primerno uveljaviti svoje pravice.

Mornarično osobje se pomnoži.

Washington, 19. junija. Reprezentančna zbornica je sprejela zakon, s katerim se pomnoži osobje brodogradilne od 87.180 na 131.485 mož. Zakon je senat odobril.

Aprovizacija.

Zabelo na zelene izkaznice A prejmejo stranke v soboto, dne 22. t. m. dopoldne pri Mühleisu na Dunajski cesti. Določen je tale red: od 8. do 9. šte. 1 do 150, od 9. do 10. šte. 151 do 300, od 10. do 11. šte. 301 do konca. Stranke dobe za vsako osebo po 10 dkg čiste masti in 10 dkg jedilnega loja, kar stane 2 kroni. Poleg izkaznic ubožne akcije prinesite s seboj tudi nakazila za mast.

Meso na zelene izkaznice B šte. 1 do 1400 prejmejo stranke po znižani ceni v soboto, dne 22. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od pol 2. do 2. šte. 1 do 200, od 2. do pol 3. šte. 201 do 400, od pol 3. do 3. šte. 401 do 600, od 3. do pol 4. šte. 601 do 800, od pol 4. do 4. šte. 801 do 1000, od 4. do pol 5. 1001 do 1200, od pol 5. do 5. šte. 1201 do 1400.

Telečje meso za težko bolne. Tisti težko bolni, ki leže in ki so bili prijavljeni v mestnem aprovizijskem uradu, dobe telečje meso v soboto, dne 22. t. m. od 7. do 8. jutraj na Poljanski cesti šte. 15. S seboj je prinesiti izkaznice, na katere dobivajo sicer meso.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg 4/I. — Uradne ure od 8. zjutraj do 2. popoldne. — Ob nedeljah in praznikih blagajna ne uraduje.

Zdravniki gg.:

Dr. Košenina Peter, splošno zdravljenje, ordinira v blagajni od pol 11. do pol 1. opoldne.

Dr. Kraigher Alojzij, splošno zdravljenje, ordinira od 1. do 3. popoldne, Poljanska cesta 18.

Dr. Minář Fran, kirurško in splošno zdravljenje, ordinira od pol 1. do pol 3. popoldne v blagajni.

Dr. Zajec Ivan, splošno zdravljenje, ordinira od pol 10. do pol 11. dopoldne v blagajni, od 2. do 3. popoldne v Frančiškanski ulici 2.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, in njih svoji vkolikor so opravičeni do zdravniške pomoči, se morajo v vsakem primeru zgledati v pisarni bolniške blagajne, da dobe nakaznico za zdravnika; brez nakaznice ordinirajo zdravniki le v nujnih primerih. Bolniški list, ki ga izpolni zdravnik, mora bolnik takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih ordinirajo zdravniki le v nujnih primerih. Zdravila se dobivajo v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščina se plačuje ob sobotah od 8. do 1. ure popoldne, če je ta dan praznik, dan prej. Bolnike, ki se zaradi bolezni ne morajo zgledati sami, mora prigrasiti kdo drugi. Potrebna specialna zdravljenja dovoljuje blagajna po nasvetu zdravnikov.

Načelstvo.

Mesarji bodo prodajali v soboto 22. t. m. le po 10 dkg mesa na osebo. Male množine mesa so kriva okrajna glavarstva, ki zelo ovirajo dobavo klavne živine za Ljubljano. Vsled istega vzroka pride v soboto v cerkvi sv. Jožefa na vrsto le 1400 strank z zelenimi izkaznicami B. Ostale številke prejmejo meso najbrž v nedeljo.

Prodaja vojnih klobas po znižani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v vojni prodajalni v Gosposki ulici v pondeljek 24. t. m. dopoldne strankam z zeleno izkaznico B od šte. 600—800: Vsaka oseba dobi četrt kilograma praških klobas, kilogram stane 4 K.

Razno.

* Nova zvezda na vzhodnem nebu. Praška zvezdarica je odkrila 9. t. m. v ozvezdju Orla na vzhodnem nebu novo zvezdo prve velikosti. Njena svetloba je jako močna, da prekaša vse zvezde v ozvezdju Orel in Wega. Skupno s tema zvezdama tvori krasen trikotnik, čigar desni kot je v ozvezdju Orel.

* Etna, znani sicilski vulkan, že nekaj dni deluje. Bruhanje lave je združeno s potresom. Zadnji izbruh je bil 1. 1911.

* Prapor ruske republike. Po ukazu ruske republike bo ruski prapor rdeč; v sredi bodo pa zlate črke: R S F S R (= Ruska socialistična federativna sovjetska republika).

* Bogata žetev v Ameriki. Iz Washingtona poročajo, da znaša ves pridelek pšenice v Združenih državah 931 milijonov bušlov. Letos se je povečal pridelek torej za 30 procentov.

zdajatelj in odgovorni urednik
Josip Petejan.

Tisk. „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani

HIŠO v Ljubljani

eno- ali večnadstropno, porabno za pisarne in stanovanja, sposobno za prezidavo,

kupi

neki zavod. Cenjene ponudbe — posredovalci izključeni — se prosi ob natančni navedbi naslova, cene in morebitnih prodajnih pogojev na upravo „NAPREJA“.

— Delniška glavica —
K 10.000.000.

Sprejema vloge na knji-
žice in tekoči račun proti
ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Poslovnica c. kr. avstr. razredne loterije.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. v Ljubljani) in Celju

Rezervni fond okroglo
K 2.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste
vrednostnih papirjev, financira
erarične dobave in dovoljuje
— aprovizijske kredite —